

УДК 7.01.73

МИСТЕЦТВО І ДИЗАЙН В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ АРТ-ПРОСТОРІ

ЩОКІНА Олена

Одеський національний політехнічний університет, Україна
culturaonpu@gmail.com

Розглянуто аспекти взаємовпливу мистецтва і дизайну в сучасному українському арт-просторі. Зроблено акцент на близькості цих сфер, які народжують нове поле дії і новий спільний арт-простір, відкритий для актуальних прийомів, засобів і форм сучасного мистецтва, таких як реді-мейд, інсталяція, енвайронмент тощо.

Ключові слова: арт-простір, дизайн-арт, високий дизайн, реді-мейд, інсталяція, енвайронмент.

ВСТУП

Мистецтво і дизайн в українській культурі ведуть тривалий діалог і мають глибокий взаємовплив, починаючи від українського авангарду першої половини ХХ століття і закінчуючи сучасними проектами століття ХХІ. Розмірковуючи про це, ми, звичайно ж, стикаємося з проблемою визначення меж мистецтва і дизайну сьогодні і помічаємо їх смислове «розмивання». Розмитість кордонів цих понять, близькість їх сфер народжують нове поле дії і новий спільний арт-простір, відкритий для актуальних прийомів, засобів і форм сучасного мистецтва, таких, наприклад, як реді-мейд, інсталяція, енвайронмент. Таким чином, сучасне мистецтво та дизайн доповнюють один одного, дозволяють домогтися більшої глибини і цілісності сприйняття ситуації сучасного українського арт-простору.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Мистецтво подібно філософії: запитує і змушує мислити, не створюючи речей повсякденного побутового використання, а дизайн часто наївно намагається вирішити всі питання і привести до функціональності, корисності і комфорту життя людини. Не дивлячись на всю різницю завдань і концепцій, властивих дизайну і мистецтву, вони розвиваються максимально близько, тобто так само як художники прагнуть створити дизайнерські й серійні речі, дизайнери створюють так звані «дизайн-арт», високий або колекційний дизайн.

Вперше про необхідність введення характерного терміну, що визначає дизайн як особливий вид мистецтва, поряд з іншими його класичними та сучасними видами, заговорила Ліббі Селлерс, історик в сфері дизайну та куратор Лондонського музею. Саме вона запропонувала термін «високий дизайн». Загальновідомо, що значна кількість європейських і американських художників звертаються до філософії функціональних, серійних речей і успішно проектують свою творчість в цій сфері, а саме в сфері дизайну. У цій взаємодії мистецтва і дизайну та перебіганні однієї індустрії в іншу ми бачимо поштовх до новаторства та пошук нових форм. Художники роблять серійні речі: килими, стільці, тарілки тощо. Серед них митці зі світовими іменами - Демієн Херст, Марина Абрамович, Ерік Булатов та багато інших. В свою чергу дизайнери створюють дизайн, як витвори мистецтва. Наприклад, Рон Арад, Наото Фукасава, Паоло Навоне, Марк Ньюсон та інші.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ІХ ОБГОВОРЕННЯ

В українському мистецтві прикладом можуть служити сучасні українські художники різних поколінь, які дотримуються протилежних концептуальних поглядів. Відомо, що майже всі художники українського авангарду були пов'язані з дизайном у різноманітних його проявах. Так В. Єрмілов, О. Богомазов, В. і Д. Бурлюкі, К. Малевич, О. Архипенко, О. Екстер, В. Меллер, В. Пальмов та багато інших митців працювали у галузі проектів виробів кераміки або театральних костюмів. Аналогічний досвід ми знаходимо і в XXI столітті. Однак вектор такої взаємодії дизайну і мистецтва змінюється. Так, наприклад, сучасний український художник Микита Кадан проектом «Процедурна кімната» торкається зовсім інших сфер, далеких від дизайнерських, хоча, на перший погляд, зачіпає промислово серійні речі. У його проекті представлені "сувенірні" тарілки з надрукованими на них малюнками міліцейських тортур. Виконані у стилістиці медичних інструкцій з "Популярної медичної енциклопедії" радянських часів, його роботи зображають політичні тортури та соціальні колапси, а формально естетичний, зовнішньо привабливий вид є лише маскою і поштовхом для роздумів. Отже, не зважаючи на те, що цей проект здійснений на тлі дизайну, його ніяким чином не можна пов'язувати суто з дизайном.

Також неважко знайти приклади високого дизайну, тобто такого, що керується принципами мистецтва. В українському арт-просторі дизайнерські речі існують дуже органічно - це унікальні розробки національного дизайну. Прикладом тому є твори в українському культурно-інформаційному центрі в Парижі, де українські дизайнери представили свої ідеї в рамках Paris Design Week. Українська мультимедійна виставка-перформанс під назвою «Польоти уві сні і наяву» потрапила в каталог одного з найпрестижніших французьких дизайн-івентів.

Свої роботи в Парижі продемонстрували також Сергій Готвянський, Дмитро Аллілуєв, Анна Абдураїмова, Маша Рева, Євген Литвиненко, Катерина Соколова, Олеся Дворак-Галік, Ольга Радіонова.

Таким чином, ми можемо говорити про особливості загальних територій - арт просторів, на яких можуть вільно функціонувати як дизайнери, так і художники. Цікавим проявом або результатом таких загальних територій є реді-мейд, інсталяція, енвайронмент. Прикладом також може бути арт-проект «Там, де діти сплять», представлений 22 вересня 2015 року в рамках KIEV ART CONTEMPORARY в Мистецькому Арсеналі, де відомі українські художники-живописці Влада Ралко, Олег Тістол, Володимир Будніков, Микола Маценко у співробітництві з художниками по кераміці Лізою Портновою, Андрієм Кириченком, Руستمом Скибіним, Володимиром Онищенком вперше формували свої твори в традиційному для української культури матеріалі - кераміці.

ВИСНОВКИ

Сучасне мистецтво і дизайн, створюючи поле для існування нових форм і концепцій сучасного мистецтва, розгортають нові погляди на можливості мистецтва і дизайну, формують нову семантику мистецтва і його сприйняття, а також оновлюють розробки семіотики, феноменології, структуралістичних позицій, трактування смислів образотворчих форм.

SHCHOKINA O. THE ART AND DESIGN IN THE CONTEMPORARY UKRAINIAN ART ENVIRONMENT

Annotation: the article studies the art and design in the contemporary Ukrainian art environment. In its focus - the contiguity of both spheres that give a birth to the new area of action and new common art space open for modern methods, forms and patterns of the modern art such as readymade, installation, environment. The modern art and design creating a field for new forms and concepts, are unwrapping new views at possibilities of the art and design, establishing new semantic of the art and its perception, as well as refreshing development of semiotics, phenomenology, structural positions, interpreting the meanings of images.

Key words: *art space, design-art, high design, readymade, installation, environment.*